

Prenumerationspris

1/1 år Kr. 2:—
1/2 " " 1:—

Utgiven av Svenska Folkförbundet.

Redaktör: Andreas Stahl, Riddaregatan 3, Reval.

Utlandet:

1/1 år Kr. 3:—
1/2 " " 1:50

Svenska dagen.

Jag känner en sällsam värme, när jag hör dessa två ord uttalas. Varifrån denna känsla härleder sig, vet jag ej. Är det måhända minnena ur framfarna tider som tala till en så mäktigt och varmt?

Det har åter och åter talats om dessa minnen och många framträdande samt nationellt fullt medvetna svenskar ha öppet förklarat att man icke skall leva på minnen från svunna tider utan själva skapa åt sig hjältar, som kunna utföra bragder, värda att ihågkommas av efterföljande släktled. Visserligen är det orätt att lägga händerna i kors och sucka. Naturligtvis ha de nulevande svenskarna liksom även andra folk stora förpliktelser gent emot sin tid, och visserligen utföras hjältedåd även nu av hjältar, vilkas namn eftervärlden med vördnad skall nämna. Detta betyder dock ej att vi skola undvika att nämna hjältarna från framfarna tider och liksom förtiga deras dåd. Dessa voro barn av sin tid och deras verk måste opartiskt skådas mot bakgrunden av denna tid.

Den 6. nov. för snart trehundra år sedan stupade hjälten, vars minne svenskar kring hela världen i dag hylla. Överallt där svenskt blod finnes ropar en stämman mäktigt fram ur höstdimman, det är det rop som förde de svenske till seger. Denna stämman ljuder lika mäktig ännu i dag och manar oss att icke gömma vårt ansikte mot marken och besinningslöst hänge oss åt sorgen över hjältarna som falla utan deras fall skall egga de överlevande att fortsätta deras verk. Först

Kontsertgudstjänst

i Sv. kyrkan

söndagen d. 9 nov. kl. 6 e. m.

Program:

kör-, solo-, duettsång och orgelsolo.

nråde mot frivillig avgift. Behållningen tillfaller församlingens kassa.

när vapenslamret vid Lützen hade tystnat, finga de svenske rådrum att taga vara på sin konungs kvarlevor.

Gustav II Adolfs kämpar stodo icke handfallna, då han själv stupade utan de fortsatte kampen med fördubblad kraft och segern var deras. Detta var strid med vapen i hand. De svenske kunna också kämpa med fredliga vapen, och just genom fredliga segrar skall det framgå, att icke krigets hjältar stupat förgäves.

Svensk afton i Dorpat.

Dorpat i oktober 1930.

Efter en längre paus anordnade Dorpatavdelningen av "Svenska Odlingens Vänner" lördagen den 25 oktober åter en svensk afton i Karskusliit-s lokaler. Ordföranden lektor Lindberg hälsade de närvarande välkomna, då han särskilt vände sig till den nyinflyttade representanten för svenskans vetenskapliga studium, prof. Per Wieselgren, och till folkskol-lärare Gösta Ahlstrand från Älvkarlö, vilken sedan två månader vistas här, ger kurser i esperanto och håller föredrag på detta språk

om Sverige. Herr Ahlstrand lämnade ett värdefullt bidrag till programmet. När tederickningen avslutats, höll han ett medryckande, av kärlek till ämnet präglad föredrag om Carl Larsson, hans liv och illustrerade det med ett fyrtiotal färgglada ljusbilder. Gården Spadarvet i Dalasöcken Sundborn, dess spisel- och hjärtevärmeförstod hr A. att skildra så, att alla fångslades därav. Därpå följde ett pianosolo av teol. stud. Hjalmar Pöhl, "Vid Frösö kyrka" av Vilh. Peterson-Berger. Herr Ahlstrand gav under aftonens lopp nya prov på sin förmåga, i det han deklamerade (Dan Anderssons dikt "En spelmans jordafärd"), sjöng en rolig visa och lät i avslutning till ett andra, mindre anförande några kända svenska sånger i bild och ord framträda på den vita duken. Dessa sjöngos då av ett flertal av de närvarande med liv och lust. Strax efter det tolvslaget förklingat var aftonens officiella del till ända; lektor Lindberg höll då ett tal för hembygden, varpå "Vårt land" sjöngs unisont.

Stämningen var emellertid så god, att flera inte voro hågade att gå hem utan föredrogo att

AUKTION.

Genom offentlig auktion försäljas på Vormsö prästgård tisdagen d. 18 november kl. 10 f. m. ett antal uthus (ria, sädeslada, ladugård m. m.).

Vormsö St. Olai församlings styrelse.

stanna. Och då blev det dans av hjärtans lust efter grommofonmusik, då även hambo förekom. Strax efter kl. 2 måste ordf. lektor Lindberg trots de livaktiga deltagarnas protester förklara aftonen avslutad. Att den kan betecknas som den mest lyckade sedan år 1927, voro alla ense om. Nu gå de bara och vänta på nästa. *-s -n -g.*

Svenska dagen i Reval.

I Reval firades svenska dagen på sedvanligt sätt. Minnesgudstjänsten i kyrkan var en gripande akt, väl ägnad att frammana den stämning ögonblicket krävde.

Prosten, Engström talade varma ord om svenska folket och dess hövdingar och hjältar som under växlande skeden lett dess öden och huru folkets väl ständigt varit dem för ögonen. Även kyrkokören hjälpte till att höja stämningen.

Efter gudstjänstens slut samlades menigheten till Svenska skolan, där kaffe och te serverades av fru Holmkvist. Därefter höll svenske folksekreteraren ett med intresse åhört föredrag om svenskarna och svenskhetsarbetet i synnerhet här ute bland svenskarna i Estland. Talaren konstaterade därvid att „Svenska Odlingens Vänner“, som verkat redan i över 20 år, under denna tid utfört beaktansvärt arbete, vars resultat ofta varit obekanta för den enskilde, utomstående. Föredraget var kort men innehållsrikt och belönades med ihållande applåder.

Som nästa programnummer deklamerade frk. Rosa Pettersson med känsla „Gustaf II Adolfs död“ av F. Holmgren. Därefter sjöng frk. D. Pettersson solo „Sverige.“ Som slutnummer följde violinsolo av hr. Karl Boman som känsligt och medryckande föredrog två nummer, ackompanjerad av frk. R. Petters-

son. Hr. Boman har flera gånger underhållit publiken med vacker musik, och vi hoppas att vi snart igen skola bli i tillfälle att njuta därav.

Den stämmningsfulla samvaron slutade med att man unisont avsjöng Modersmålets sång.

Mystiken kring Karl XII:s död skall skingras. Det ser ut som om mystiken kring Karl XII:s död skulle skingras — som om man i dessa dagar skulle kunna få säkerhet om, varifrån den dödande kulan kom. Man har nämligen för avsikt att vidtaga vetenskapligt kontrollerade skjutprov genom vilka man hoppas kunna utröna om konungen föll för en kula från fästningen eller om skottet avlossats i de egna linjerna. Undersökningen utföres av krigshistorikern, major G. W. Petri, biträdd av de båda artilleristerna, major C. T. Jakobsson och löjtnant O. S. Ö. Odendrick. Man har redan utfört de nödvändiga topografiska undersökningarna vid Fredrikshall. Skottproven komma att ske med musketörgevär från Karl XII:s tid, och som mål torde man komma att använda hästkranier, vilka i fråga om sprängverkan anses uppvisa den största likheten med människokraniet. I fråga om, var skjutningen skall äga rum önska de sakkunniga icke yppa något.

Svenska Folkskolans Vänners i Finland kalender för året 1930 har utkommit. Kalendern innehåller en mängd goda uppsatser såväl vetenskapliga som kåserier. Bland annat märker man en intressant och tänkvärd uppsats av Rolf Nordenstreng „Vad innebär begreppet nationalitet.“

Kalendern utkom med sin 45:te årg.

Den svenske Dorpatprofessorns installationsföreläsning. Den nyutnämnde professorn för svenska språket och litteraturen vid Dorpats universitet Per Wieselgren, vilken sedan september är verksam på sin nya post, tillträdde den officiellt lördagen den 25 oktober med en offentlig föreläsning i universitetets aula över ämnet „Das Altnordische in der neuzeitlichen Literatur Schwedens“. Den pomp och ståt, som man i Sverige vid sådan tillfällen är van vid, saknades här tyvärr. Det var endast föreläsningen och in-

genting mer. Den ej alltför talrika publiken följde med intresse prof. Wieselgrens framställning.

-s -n -g.

„Konungarnas konung“ krönt.

Senaste söndag kröntes i Abesiniens huvudstad Addis-Ababa Abesiniens regent till kejsare, varvid han fick titeln Etiopiens kejsares kejsare, Lejonet av Juda, Abesiniens imperator Salassi I. Han är Abesiniens 334 kejsare.

„Enighets“ syförening sammanträder onsdag kl. 6 e. m. på Svenska skolan.

Den nya krigsfaran i fjäran östern. Från Shanghai telegraferas till Berlintidningarna, att situationen vid sibiriskmandsjuriska gränsen gestaltar sig allt mera hotfull. Truppkoncentrationerna på båda sidor om gränsen fortsätta. Samtidigt utveckla de vita ryska väpnade styrkor, som uppträda i den östkinesiska banans område, livlig aktivitet, allt med ens överfallande rådsryska banfunktionärer och banvakter.

Izvestija meddelar i ett Tokio-telegram, att de rysk-kinesiska underhandlingarnas i Moskva avbrytande orsakat stor oro särskilt i de kinesiska och utländska affärskretsarna i Mandsjuriet. De kinesiska bankerna bevilja tills vidare ej några lån, förrän läget uppklärats.

I anslutning till notisen i senaste nummer av Kustbon om stadfästelsen av svenske kontraktsprosten och jämväl kyrkoherden i Revals sv. församling må här tilläggas, att kyrkoherden från och med valets ikraftträdande med Konsistoriets tillåtelse obehindrat utövat sitt ämbete, Konsistoriets åtgörande är endast en formell akt. *Red.*

Svår järnvägsolycka i Ryssland. För någon tid sedan sammanstötte på linjen Rostov—Harkov mellan stationerna Popry och Martynovo tvenne järnvägståg. Genom sammanstötningen krossades en del av tågsätten, medan linjen illa skadades. Det förgick sex dagar innan trafiken åter kom i gång. Antalet människooffer är tills vidare ej bekant. Förlusterna belöpa sig enligt sovjetbladen till flera miljoner rubel. 17 järnvägsanställda ha häktats såsom anklagade för att ha vållat olyckan.

Bankkonkurs.

Diskontobank A/G i Reval har inställt sina betalningar. Banken har av domstol försatts i konkurs. De oskyddade förbindelserna stiga till 1 milj. estn. kr. Därigenom har hela aktiekapitalet 1/2 milj. kronor gått förlorat. Diskontobanken finansierade främst Estlands sko- och läderindustri, vilken genom de starka prisfallen i läderbranschen råkat i ettsvårt läge.

**Våldsamma översvämnin-
gar i Frankrike.** -Våldsamma oväder draga sedan två dagar tillbaka fram över trakterna kring Reims, Nancy, Bourges, Lorient och La Rochelle. Orkanen sliter upp träd och telegrafstolpar samt anställer stora skador på byggnader. Genom de kraftiga översvämningsarna har flodtrafiken på flere ställen måst upphöra. Vattendragen ha stigit oroväckande, särskilt Aisne, Marne och Meuse. Enorma materiella skador ha anställts, men endast ett fåtal personer ha omkommit.

Gåvor.

Av hr. Artur Andreasson har Kustbon som gåva emottagit kr. 10., vilket med tacksamhet erkännes.

Red.

„Lärarens kalender,“ som Öpetajate Liit utgivit även i år finnes hos denna tidnings red. och kunna lärarna därifrån rekvirera densamma. Kalenderns pris är 20 cent.

Läget vid ryskkinesiska grän- sen är mycket hotfullt.

I telegram från Shangai betecknas situationen vid rysk-kinesiska gränsen i Mandsjuriet som mycket hotande.

De i Moskva pågående förhandlingarna rörande biläggande av tvisten om ostkinesiska järnvägen ha icke lett till något resultat. Mobiliseringen är i full gång på båda sidor om gränsen.

De kinesiska gränsstridskrafterna ha förstärkts med två bataljoner infanteri och ett artilleriregemente.

Till Moskvabladen telegraferas från Tokio, att „ryska vitgardistband“ terrorisera nordvästra Mandsjuriet och försvåra trafiken på östkinesiska banan.

Izvestija yrkar på de kraftigaste åtgärder av sovjet för vidmakthållande av de röda ryssarnas prestige i Mandsjuriet. *Hbl.*

Hellre mat än Leninorden.

Femtio i Donbäckenet anställda gruvmän, som tilldelats Leninorden, ha av sagt sig denna ära. I ett brev till arbetskommissariatet förklara de, att ordnar på bröstet icke kunna fylla magen, och att ryska gruvarbetare dagligen dö av hunger i schakten. Under nuvarande förhållanden är denna orden en förolämpning för ryska arbetare, som offra sitt liv för femårsplanen, medan sovjetregeringen exporterar livsmedel till utlandet, heter det i brevet.

Andréeboken i tryck. Andréeboken kommer att publiceras den 25 november samtidigt på tolv olika språk, möjligen på ännu flere. Som redan meddelats skall Bonniers förlag utgiva den svenska originalupplagan och samma förlag har även fått i uppdrag att förhandla angående utgivandet av översättningar.

Gotland, kyrkornas ö. Ön Gotland med sina drygt 50.000 invånare har närmare 100 kyrkor, men ingen av dem är mindre än 600 år gammal. För första gången på mer än 600 år kommer nu en ny kyrka att byggas i det lilla samhället Slite.

Visby, Gotlands huvudstad, synes under medeltiden ha haft en befolkning om närmare 50000 med icke mindre än 20 vackra kyrkor, av vilka f. n. blott en enda är i bruk, medan de övriga kvarstå som murgörklädda ruiner. Visby, som bekant en gång i tiden ett av Europas rikaste och mäktigaste handelscentra, har inträtt i en ny storhetsperiod i sin egenskap av en av de förnämsta turistattraktionerna i norra Europa.

Huru har namnet Sverige uppkommit? Angående namnet Sverige-Svearik - svear har prof. Vadstein nyligen publicerat en uppsats i „Fornvännen“. Han påvisar, att sveanamnet kan härledas ur den gamla sammansättningsled „Svina-“, som förekommer i ornamet Swinnegarn i närheten av Enköping, och som ingenting har med djurnamnet svin att göra, utan betyder låglänta strandmarker, som en gång stått under vatten men så småningom torkat upp. Ur detta naturnamn skulle sålunda sveanamnet och med detta Sverige ha utvecklats sig, och det blev alltså Enköpingstrakten, som skulle få äran att vara sveaväldets innersta kärna och ursprungsort.

Då Swinnegarnsviken låg i själva mitten av det äldsta kända svearikets målarstrand, vore det redan därav förklarligt, om namnet kunnat utbreda sig till att bli en beteckning för hela rikets inbyggare.

Prof. Wadsteins tolkning av det gamla svea-namnet har visat sig väl överensstämma med de äldsta urkunder, där namnet förekommer, nämligen hos Tacitus och Jordanes.

Jordbävningen i Italien. I ett officiellt meddelande uppgives antalet dödsoffer för den senaste jordbävningen till 17. Staden Ancona har återtagit sitt normala utseende. Kontor och affärer ha åter öppnats.

Den lätta jordstöt, som förmärktes på fredag förmiddag, har icke anställt några skador.

Jordskalv i Skåne och Danmark. Kl. 12,19 natten till lördag märktes med ungefär fem sekunders mellanrum två jordstötter. Skalvet kändes även på ett flertal ställen i Trelleborg, Malmö, Lund, Landskrona och Helsingborg ävensom i Köpenhamn. Skalvet var så kraftigt, att fönsterrutorna skallrade, dörrar gingo upp och tavlor och möbler rubbades. Några skador torde dock ej ha anställts.

Riksdagsmannen

M. Westerblom har flyttat och bor nu
Imanta tån. 17 lok. 5.

Jätteluftskeppets undergång inför domstolen. Domstolen för undersökning av R 101:s undergång återupptog sitt arbete i onsdags, och man fortsatte därvid med den noggranna och opartiska utredningen av alla fakta och teorier. Generalprokuratorn förklarande, att han icke kunde uttala någon bestämd åsikt om orsaken till olyckan. En omständighet, som framgick av hans redogörelse, var att man vid undersökning av spillrorna efter luftskeppet upptäckt, att den wire, varmed höjdrodret manövrerades, brustit. Man håller för närvarande på att mikroskopiskt undersöka wiren, för att om möjligt utröna, om den brustit före olyckan eller på grund av den följande branden.

Vid förhandlingarna ägnade man sig särskilt åt frågan huruvida det existerar något dokument, som kastar ljus över resultatet av en

av de provflygningar, som luftskeppet företog efter det ändringarna i dess konstruktion vidtagits Jowitt meddelade, att provflygningen skulle ha varat i 20 timmar, men flygofficeren Colmore hade föreslagit flygdepartementet, att den kunde göras kortare, om major Scott var tillfreds med resultatet av flygningen. Han med-

delade vidare, att R 101:s kapten flygofficeren Booth, ansåg, att R 101:s provflygning var otillfredsställande, emedan den var för kort och man icke kunde pröva luftskeppet under mera olikartade väderleksförhållanden. En av anledningarna till provflygningens förkortande var — meddelade Jowitt — att ju förr man kom till-

baka till förtöjningsmasten, desto längre tid fick man på sig att slutföra förberedelserna för färden till Indien.

Svenska S:t Mikaelsskyrkan

21. sönd. e. Tref. Hömässan kl. 11 f. m. Konsertgudstjänst kl. 6 e. m. Kollekt till församlingens kassa. *H. Engström.*

EGONLINEN uppehåller regelbunden trafik Göteborg med alla mellanliggande svenska hamnar till KARLSKRONA—DANZIG—LIBAU—RIGA—REVAL—HÄLSINGFORS.

CARL FREDRIKS BIERSTUGA

Hantverkargatan 17.
NORRKÖPING

REKOMMENDERAS.

Frimärken

från de Baltiska staterna bytas mot svenska.

Korrespondens: Svenska, Tyska, Engelska.

O Berntsen,

Mellangatan 2, Köping Sverige

RESTAURANT D A M B E R G

MATSALEN I TR. STOCKHOLM. REKOMMENDERAS

Beställningar av bord N. 12911. N. 6285.

Hamnrestauranten Motala

Belägen vid hamnen.

Fullständig servering. Gott bord.

Billiga priser.

Restaurant Runan

Sundsvalls populäraste restaurant

HEMTREVLLIGFESTVÄNING

Förträfflig mat. Billigaste priser

Mc CORMICK-DEERING INTERNATIONAL

LANTBRUKSMASKINER

BRUKET BÄST - I LÄNGDEN BILLIGAST

BEGÄR KATALOGER!

AKTIEBOLAGET

INTERNATIONAL HARVESTER Co.

NORRKÖPING — MALMÖ

Jönköpings stads och läns sparbank

Stiftad 1831.

Huvudkontor i JÖNKÖPING. Avdelningskontor Jönköping, Huskvarna, Norrahammar, Smålands Taberg.

„Besök Katrineholm“

HOLMBLOMS KAPOR, DRÄKTER

NORRMALMSTORG

Tel. N. 561 STOCKHOLM Rikst. 9255

Första inhemska Försäkrings-Aktiebolaget EESTILLOYD

grundat år 1919

Reval, Långgatan (Pikk) 11. Tel. 6-24 & 17-03

LIV-,

BRAND-,

OLYCKSFALLS-,

INBROTTS-,

GLAS- &

TRANSPORTFÖRSÄKRING

De av bolaget hittills utbetalade skadesummorna överstiga

hundraåttio miljoner cent.

Ett bevis för till vilken oskattbar nytta försäkring är, därför

Försäkra Edert liv och Eder

egendom, medan tid är.

Dr. LYDIA RIESENKAMPFF-LINDSTRÖM

läkare för

lung- och invärtes sjukdomar

Mottagning dagligen 9—11, 3—4.

Bor nu Suur Lossi t. 12

Hapsal.

Kinna.

Fredriksson & Abrahamsson, Kinna

Tillverkar och försäljer:

GARDINER, BOMULLS-, YLLE- & LINNEVÄVNADER samt YLLETRIKÅ

Reserverad annonsplats

Bierstugan i

Spångbacken, Norrköping.

Rekommenderar sina väl tempererade maltdrycker.

Vid besök i Norrtälje rekommenderas

Stadshotellet

Innehavare Direktör B. O. Lagermark
Musik under sommarmånaderna.

STADSHOTELLET HEDEMORA

Rekommenderas. Modernt

Hotell & Restaurang.

Fullständiga rättigheter Tel. Namnanrop

„Besök Borås“

Vildskinn

Räv, Utter, Mård, Hermelin, Ekorre, Hare och Kanin uppköpas till allra högsta prs.

Vi betala högsta priser, då skinnen huvudsakligen äro för egen fabrikation. Prislista sändes mot porto.

FOUGSTEDTS PÅLSVARUFABRIK Malmö 4

PEHR NILSSON

Byggnadsentreprenör, Stockholm
Husbyggnader — Reparationer

Tel. 6803 Eriksbergsgatan 16 Tel. Norr 6803.
Nybyggnaden, Svevägen 77 Tel. Vasa14577

RESEEFFEKTAFFÄREN VÄSKAN

Kungsgatan 23

STOCKHOLM